

FOOD4SUSTAINABILITY

Collectieve actie voor duurzame voedselsystemen in een context van klimaatverandering: evaluatie van sociale experimenten en beleidsinnovaties

DUUR
1/10/2013 - 31/12/2017

BUDGET
749.664 €

PROJECT BESCHRIJVING

Context

Het voedingssysteem oefent een enorme druk uit op de natuurlijke hulpbronnen en is verantwoordelijk voor 19-29 % van de menselijke uitstoot van broeikasgassen. Een hervorming van het agro-voedingssysteem in de richting van meer duurzaamheid en efficiënt gebruik van hulpbronnen is dan ook essentieel. In het huidige debat over een duurzaam voedingssysteem ligt de focus op landbouwproductie. Een aantal andere factoren treden echter recent op de voorgrond, met name nutritionele kwaliteit, milieueffecten en sociale gelijkheid. Dit vertaalt zich in de opkomst van productinnovatie en alternatieve praktijken in het voedingssysteem. Dergelijke praktijken beginnen niet zelden op lokaal niveau. Actoren die de transitie naar duurzame voedselsystemen willen bevorderen botsen echter op diverse obstakels en barrières. Eén daarvan is de behoefte aan collectieve strategieën en sociale regels die gelden voor het gebruik van collectieve goederen. De versnippering en de beperkte reikwijdte van de vele initiatieven, met het risico te bezwijken onder economische of politieke druk, vormt een ander obstakel. Er is daarom ook nood aan instellingen die transitiepaden op grotere schaal organiseren. Dit vereist een geïntegreerde aanpak die baanbrekende initiatieven onderzoekt, actoren met elkaar verbindt, initiatieven opschaalt en op die manier de impact en transitie van het voedingssysteem faciliteert.

Algemene doelstellingen en onderliggende onderzoeksvragen

- (1) Het project zal een vergelijkende analyse van collectieve processen uitvoeren en de verschillende motivaties van de actoren in transitiepaden in het Belgische voedingssysteem in kaart brengen. Met als doel om (a) de meest relevante collectieve processen te identificeren; (b) het traject van de initiatieven doorheen tijd te bekijken (ontstaan, succes en falen) om zo een beter inzicht te krijgen in de rol van extrinsieke en intrinsieke motivatie en om de belangrijkste barrières en succesfactoren na te gaan; (c) de institutionele mechanismen te identificeren die helpen de aangegeven obstakels te overwinnen.
- (2) Analyseren, ontwikkelen en evalueren van beleidsinstrumenten die deze collectieve processen kunnen bevorderen en ze een solide wettelijke en institutionele basis kunnen geven.

Methodologie: 5 stappen

1. Literatuurstudie rond het beheer en de bestuurlijke werking van transitie systemen en een studie van de wettelijke- en beleidskaders van toepassing op het voedingssysteem.
2. In kaart brengen van de bestaande collectieve processen in transitiepaden. Interviews rond 4 variabelen van initiatieven: motivatie van actoren, organisatorische structuur, regels voor collectieve actie en de rol van overheidsinstellingen.
3. Diepgaande analyse van de organisatorische principes bij succesvol bestuur in transitiepaden; bij bestuur van collectieve processen in markttransacties; en bij overheidsstimuli en regelgevende programma's, inclusief faciliterende stappenplannen voor alle betrokken actoren.
4. Tijdens stappen 1 tot 3, twee transversale processen: (1) transdisciplinaire contactmomenten met de stakeholders tijdens drie 'workshops met sociale actoren' en (2) gezamenlijk afstellen van probleemstellingen met experts tijdens jaarlijkse bijeenkomsten.
5. Besluiten en aanbevelingen.

Aard van de interdisciplinariteit

Het project is een samenwerking tussen drie universiteiten: UCL, KU Leuven en ULB. Het betrokken team bestaat uit economen, juridische en sociale wetenschappers, filosofen en agronomen.

FOOD4SUSTAINABILITY

Potentiële impact van het onderzoek voor wetenschap, maatschappij en/of beslissingsondersteuning

Dit onderzoek is niet dicterend: het is faciliterend. Het wil de successen en mislukkingen van sociale innovaties in duurzame initiatieven in het voedingssysteem verbinden met specifieke institutionele mechanismes en motivaties van de betrokken actoren, voorbij de dominante benaderingen die succes en falen toeschrijven aan de verkeerde "externe" prikkels. In plaats daarvan zal het rekening houden met de diversiteit aan motivaties van de actoren die niet gereduceerd kunnen worden tot de economische stimulansen die ze krijgen.

Beschrijving van de finale onderzoeksresultaten (model, scenario, verslag, workshop, publicatie enz.) op korte en middellange termijn

Jaar 1: 'Positionering van Food4sustainability'

1. Overzicht van het bestaande beleid inzake koolstofarme en energie-efficiënte voedselproductie, distributie en consumptie en van relevante wettelijke- en beleidskaders in België en Europa die van toepassing zijn op het voedingssysteem.
2. Multi-stakeholder workshop 1 rond uitdagingen in transitie naar duurzaamheid en de diagnose van succes en falen van duurzame initiatieven.

Jaar 2-3: 'Drijvende krachten van Food4sustainability'

1. In kaart brengen van collectieve processen in transitiepaden in verschillende voedselsystemen.
2. Resultaten van de interviews over de motivaties van actoren in collectieve processen voor transitie.
3. Multi-stakeholder workshop 2 rond de identificatie van de meest veelbelovende initiatieven.

Jaar 3: 'Food4Sustainability beste praktijken van bestuur principes'

1. Literatuuroverzicht rond bestuur van collectieve praktijken.
2. Resultaten van de analyse van de overeenkomsten en verschillen tussen de beste praktijken van bestuurlijke principes binnen de bestaande collectieve processen geanalyseerd tijdens de interviews.

Jaar 4/1: 'Ontwerpen van Food4Sustainability'

Ontwerpen van documenten met een voorstel gebaseerd (1) op twee belangrijke types van markt gerelateerde collectieve regelingen (participatieve certificatie systemen en industrie brede gedragsregels) en (2) op twee belangrijke types van overheid gerelateerde collectieve regelingen (alternatieve munt systemen en toewijzing van stimuli en subsidies aan collectiviteiten)

Jaar 4 /2: 'Food4Sustainability stappenplannen voor transitie',

1. Samenvatting van de belangrijkste conclusies: stappenplan voor transitie.
2. Multi-stakeholders Workshop 3 en rapportering.

Jaar 5: 'Food4Sustainability besluiten en aanbevelingen',

1. Samenvatting van de analyse van bestuursvormen en mogelijkheden voorgesteld in de stappenplannen.
2. Samenvatting van de algemene bevindingen van het project.
3. Enkele aanbevelingen of richtlijnen voor het definiëren van efficiënte beleidsmaatregelen.

CONTACT INFORMATIE

Coördinatoren

Olivier de Schutter

Tom Dedeurwaerdere

Université catholique de Louvain (UCL)

Centre philosophique du droit

olivier.deschutter@uclouvain.be

tom.dedeurwaerdere@uclouvain.be

Partners

Erik Mathijs

Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)

Department of Earth and Environmental Sciences (EES)

erik.mathijs@ees.kuleuven.be

Marek Hudon

Université libre de Bruxelles (ULB)

Solvay Business School

Centre for European Research in Microfinance-

CERMi / Centre Emile Bernheim - CEB

mhudon@ulb.ac.be

LINKS

<http://www.food4sustainability.be/>